

En folklig paradgata.

Vy från Konstmuseets platå över Götaplatsen 1920-tal. I bakgrunden syns delar av den gamla Lorensbergsparken i det kvarter där hotellet ligger idag. I AveNy kallat det gröna kvarteret. Stora svarta grantihällar bildar ett kors utifrån Poseidons fundament. Delar av hållarna finns kvar idag och resten återskapas i förslaget.

Kungsporsavenyn från början av förra sekelskiftet. De formstarka förgårdarnas lummiga vegetation kontrasterar mot de stikta alléraderna av lind. Gångbanehällarnas läge ut mot kantsten är samma som idag.

Kungsporsavenyn nutid. De privata förträdgårdarna har ersatts av offentliga mark bestående av en kal yta med stora betongplattor.

Vad kännetecknar framtidens paradgata

Avenyn som framtidens paradgata bygger vidare på gatans historia med dess rumsliga struktur som visat sig fungera för historiens skiften. Behovet av att mötas är inte mindre idag än när gatan var ny. I vår tid är paradgatan liksom då en plats där man tar sin promenad och där man vill se och synas. Vi lever nu i Kultur- och upplevelsepoken, där balans i livet och sökande efter nya upplevelser står i centrum. Besöksnäringen kretsar mer och mer kring att ta del av lokala matupplevelser och andra kulturuttryck samtidigt som handeln blir mer upplevelsebaserad i e-handelns fotspår. Förflyttningen har påskyndats av COVID-19, men drivs av megatrender som digitalisering, och automatisering. Framtidens paradgata betonar inte den monumental arkitekturen men förvanskar för den skall inte Götaplatsens historia. Den har plats för olika typer av evenemang, parader, demonstrationer, konserter, marknader men också en vardagsanvändning med lekfulla inslag. För det behövs omöblerade generella ytor eller ytor där möblerna kan tas bort. Det behövs också programmerade ytor för lek och goda sittmöjligheter. Trygghet för alla är en annan viktig aspekt. Det innebär en tydlig trafiklösning med fordon som kör i låg hastighet, god sikt i ögonhöjd och god belysning. En beläggning utan smågatstenar är också något som dessvärre hör till vår tid. Paradgatan har en utformning som är tillgänglig för alla med släta markmaterial utan alltför mycket fogar och bygger i första hand på naturliga ledstråk. I framtidens paradgata är urban grönska som skuggar marken, sänker temperaturen och tar hand om vatten ett självklart inslag.

Vilka kulturhistoriska spår är viktiga att lyfta fram

En stor del av Avenyns identitet och de värden som förknippas med gatan kommer från dess historiska kontext som en paradgata från förra sekelskiftet. Detta tror vi är mycket viktigt att värna om och lyfta fram i den nya Avenyn. Genom att ta fasta på och utveckla de befinliga värdena kan Avenyn stå i minst hundra år och fortsätta vara en av Nordens mest kända gator. Några punkter som vi tror är viktigt att arbeta vidare med är följande:

- De genomgående trädraderna med träd på jämna avstånd. Parklind hör till kulturhistorien men måste diskuteras när valet av träd bestäms i projekteringen. Trädradens placering invid kantstenen hör till kulturhistorien, de kan justeras till ett avstånd som tillåter träden att växa sig stora med vår tids trafiksystem.
- Uppdelningen av gaturummet med förgård, gångbana, vistelsezon och trafikyta är i förslaget en fri förnyelse av Avenyns ursprungliga sektion.
- Förgårdarna finns kvar i de båda nordliga kvarteren. För de övriga kvarteren skapas en cirka 3,5 meter bred förgårdszon för att ge plats för uteserveringar, entréytor, försäljningsytor och vegetation.
- Gatugrönskan som fanns innan ombyggnaden 1972 är något som kan återigen tillföras Avenyn. I förslaget får förgården en del gröna inslag som också fördelas ut över gångytan i form av mindre träd och i mikroparkerna i vistelsezonen.
- Byggnadernas fasader, som idag döljs av de otympliga inglasade uteserveringarna, lyfts fram.
- Götaplatsen som en öppen arena som tydligare hänger ihop över Berzeliigatan, med Poseidon i en central position med en vacker och riktninglös stenbeläggning med Fjäråsgnejsen som stomme.

Inglasad uteservering idag på Avenyn.

Så ser drömmen om uteserveringarna ut. Det gäller både att vara beredd på de varma kvällarna och planera för regn. Därför tror vi på riktiga uteserveringar på förgårdarna med paviljongerna som ett permanent komplement.

Power of 10 för Götaplatsen och norra Avenyn
Några förslag på besöksanledningar nedan.

- Stadsteatern
- Stadsteatern restaurang och café
- Göteborgs konstmuseum och konsthall
- Stadsbiblioteket
- Restauranger och handel längs Avenyn
- Nya sittytter kring Poseidon, den uppvärmda bronsbänken
- Vattenleken
- Paviljongmarknaden - semipermanent handel, mat och dryck längs (norra) Avenyn
- Mikroparkerna längs Avenyn med sina sittmöbler
- Tillfällig programmering - besöka den aktuella tillfälliga aktiveringen, t.ex. matmarknaden.
- Interaktivt konstverk Göteborgs konstmuseum

Hur sambanden mellan bottenvåningarnas verksamheter, uteserveringar och omgivande offentliga rum kan förbättras

De många inglasade uteserveringarna privatiserar gatan idag och flyttar gångströmarna bort från fasaderna vilket försvårar för butikslägena. Genom att serveringarna hamnar inomhus går gatan också miste om upplevelse av livet, ljuden, dofterna och kontakten som uteserveringarna skulle kunna bidra med. Avenyn fungerar idag som nöjesgata och är beroende av att restaurangerna fortsatt lockar till sig besökare. I förslaget ersätts de inglasade uteserveringarna med uteserveringar för sommarhalvåret under markiser och permanenta paviljonger som kan fungera som satelliter till restaurangerna. Detta upplägg kommer att göra gaturummet mysigare och mer inbjudande.

Denna strategi för ökade förlängda flöden genom semipermanenta och permanenta paviljonger kräver en kreativ hantering av tillfälliga och permanenta bygglov. För att säkerställa en god arkitektonisk nivå och stadens rådighet över platsen så föreslår vi att paviljongerna upplåtes genom tillfälliga bygglov. Bygglöven kan ges med möjlighet till förlängning vart 5:e år och de kan därefter permanentas om staden så önskar, efter max 15 år. I den händelse som aktörerna uppfattar detta som osäkert så kan markupplåtelsen anpassas till en längre tidshorisont. Det kan ske exempelvis med ett längre arrende men som då kommer att kräva bygglov för att avtalet ska vara giltigt. Aktören behöver då kunna visa på ett tillfälligt behov samt en trovärdig avvecklingsplan vilket behöver säkerställas i samråd med staden. Genom att nyttja de tillfälliga lov som Plan- och bygglagen medger kan staden påverka paviljongernas utformning och innehåll både på kort och lång sikt. Det gör också projektet och etableringen mer snabbfotad och med möjlighet till en mer utmanande gestaltning, konstnärlig ambition och innovativt innehåll.

Förstärka och förlänga flöden

Flödena av gångtrafikanter mattas idag av längs Avenyn upp mot Götaplatsen. För att skapa nya flöden och förlänga de befintliga hela vägen upp till Götaplatsen behöver stråket bli mer händelserikt. Människans behov av sinnlig stimulans är stort och det gäller att mängden stämmer överens med den hastighet som vi rör oss i. I promenadart vill vi människor ha nya intryck ungefär var fjärde sekund, eller var tionde meter, för att inte bli uttråkade. Händelserna behövs främst i ögonhöjd, varför innehållet och uttrycket i byggnadernas bottenvåningar är särskilt väsentliga. Ur ett kommersiellt perspektiv samverkar detta med att underlätta flöden in och ut ur verksamheterna. Många fungerande handelsplatser jobbar därför med mått på gångarna inomhus på omkring 5 meter. Det är dessa mått som skapar kontakt och interaktion mellan gata och innehållet i bottenvåningarna. Genom att Avenyn är cirka 44 meter bred samverkar östra och västra sidan marginellt ur ett kommersiellt perspektiv. Med paviljongerna tror vi att det går att skapa en dubbelsidighet längs delar av Avenyn i en mänsklig skala som gör promenaden mer händelserik. De uppmuntrar till vistelse och skapar förutsättningar för kommersiella verksamheter och ett bra stadsliv.

Götaplatsen som destination, Power of ten

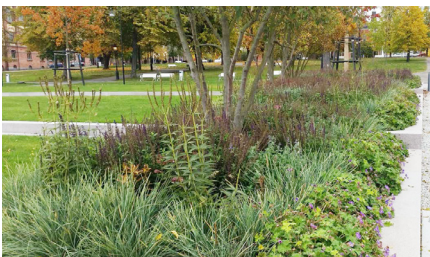
Power of Ten är en metod utarbetad av Project for Public Spaces, som utgår ifrån att en attraktiv plats behöver ha minst 10 besöksanledningar. En Power of Ten-analys ska uppmärksamma om en plats har tillräckligt med utbud av upplevelser för att få folk att vistas där. Den ska även se hur en förändring kan förbättra antal och kvalitén på utbudet. I AveNy har detta synsätt lagts på Götaplatsen

Parklind på Avenyn början av 1900-talet och nutid. De nuvarande träden har svag tillväxt på grund av dåliga markförhållanden.

Mikroparkerna med sittplatser under träd återger grönska till gaturummet.

Exempel på perenner i sol / halvskugga.

för att öka attraktionen och ge fler anledningar att besöka platsen. Genom att göra Götaplatsen flexibel finns en stor potential att aktivera den med tillfälliga arrangemang. För detta behövs en generös plats men också tillägg som möjliggör att tex kunna koppla på el och vatten eller fundament för tex utomhus bio osv.

Arenakopplingens utmaningar och möjligheter

Vid storskaliga arrangemang i de omgivande arenorna skapas stora personflöden. Dessa är både en utmaning och en möjlighet genom att Avenyn är stor nog att svälja stora folkmassor. Förutsättningen för att detta ska fungera är en väl anpassad infrastruktur samt en god dialog med arrangörer och ordningsmakten. Genom att ta dessa hänsyn till säkerhetsaspekterna öppnar det för olika typer av möten som kan övergå i rekreation och handel. Exempel på insatser behöver undersökas är:

- Samverkan mellan fler aktörer inklusive fastighetsägare och stadens förvaltningar i samband med större arrangemang.
- Programmering av tillfällig handel, mat och dryck längs arenastråken.
- Flexiblare schemaläggningar för säkerhet och städning.
- Samprogrammering av kultur och arrangemang längs Avenyn i samband med större arrangemang.
- Flexibla öppettider som bjuder in människor fler timmar av dygnet.

Potentialen för mer grönska utifrån stadens trädpolicy, ledningsförutsättningarna samt mikroklimat

En gata av Avenyns dignitet behöver stora träd för att komma till sin rätt. Både ur en kulturhistorisk kontext men även för att ta ned skalan och bredden på gaturummet. Historiskt sätt har det stått lindar utmed Avenyn och nuvarande trädrad planterades under sent 1990-tal. Enligt tävlingsprogrammet behöver dagens parklindarna ersättas då de växer dåligt. Orsaken till det är överbyggnaden, som består av packad skelettjord med inblandad lera, gör att trädens rötter lider av syrebrist. Träden står också mycket nära körytans kantsten utan annan grönyta. För att få stora träd behövs goda växtbetingelser att träden ska få den tillväxt som är önskvärd. I ett upprustad Aveny är det viktigt att träden ges stort utrymme under mark för att utvecklas optimalt. Det skulle också vara av fördel om träden kunde placeras något längre in från kantsten vilket föreslås i AveNy. Om man skulle vilja spara de befintliga träden är det dock inget som hindrar det i förslaget.

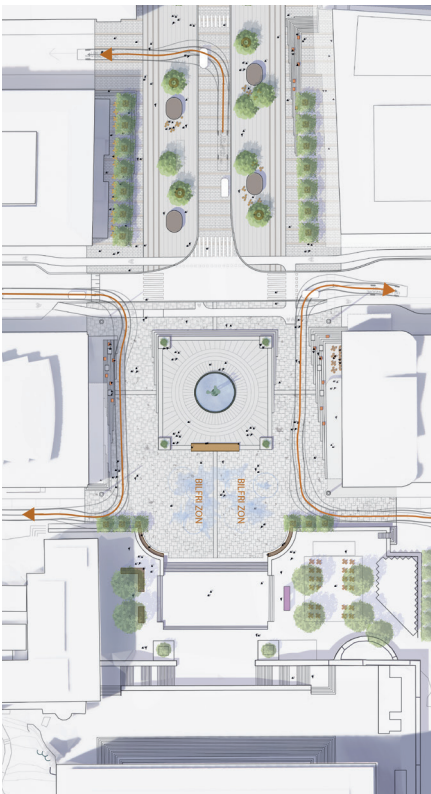
Vår analys är att de kulturhistoriska värdena väger tungt för projektet då Avenyn är ett av de viktigaste exemplen på trädplanterad gata från 1800-talet i Göteborg. Att få en fungerande lindallé är därför ett mål. I beskrivningen redovisar vi några möjliga alternativ. I AveNy kombineras trädallén, som ska ha en mycket lång hållbarhet, med mindre träd som har en friare placering. Dessa kan bestå av många arter med olika aspekter såsom blomning och bladfärg och kan ha en kortare livslängd. Här finns många möjliga alternativ som kan uppfylla kravet på ekosystemtjänster och bättre mikroklimat som kompletterar trädraden. Vi kan använda både flerstammiga och högstammiga träd. De mindre träden bidrar till att frammana känslan av 1800-talets lummiga förträdgårdar. I vistelsezonen finns potential för grönska i mikroparkernas låga och frodiga vegetation. De har en klippt häck som rygg mot körytan, ramar in sittplatser och skyddas med låga planteringsräckor. De innehåller mindre delar som ligger lägre och kan ta emot dagvatten. Genom att vi placerar trädraden på ungefär samma ställe som idag och att de små träden har en fri placering bör det bli möjligt att anpassa lösningen till platsernas ledningsförutsättningar.

Belysningsstolpar och reklamskåpens placering invid gångstråket mot fasaderna skapar en arkadefekt där gångbanan skärs av visuellt från butiksfasaderna. För att få bättre koppling mellan gångflöden och fasader föreslås en mer mittförlagd gångbana med belysningsstolparna placerade ut mot trädraderna.

Förslag trafiklösning Hållplatskvarteret

Förslag trafiklösning Götaplatsen

Avenyns belysning

Avenyn är väl belyst idag och skapar kontrast med omkringliggande kvarter som upplevs som mörka. Från Parkgatan till Götaplatsen består dagens belysning av armaturer på lina mellan fasaderna ovan gatan och femarmade stolpar med globarmaturer i mitten av trottoaren längs gångbanan som skymmer en del av utblickarna längs gatan. Det är inget belysningsmässigt fel på lösningen men den håller inte måttet för en paradgata på 2020-talet. Vid Götaplatsen står stora praktmaster med lyktor på toppen; fyra äldre och sex nya vid Stadsbiblioteket. Konsthallen och några äldre byggnader längs avenyn har fasadbelysning och det finns även integrerat ljus vid Götaplatsen. I spårvagnsområdet står särskilda kontaktledningsstolpar med kontaktledningar på lina mellan träden vilket ger ett onödigt rörigt intryck. Belysningen fungerar väl idag men skulle kunna bli ännu bättre med ett annat armaturval och en genomtänkt placering. Möjligheten att med hjälp av effektbelysning skapa en inbjudande atmosfär på valda platser utmed Avenyn bör vidare utvecklas. Sådana platser skulle kunna vara uteserveringarna under träden vid förslagets paviljonger eller vid mikroparkerna.

Avenyns trafikala förutsättningar och hur de olika trafikslagets anspråk kan tas omhand

Förslagets trafiklösning är i huvudsak oförändrat mot dagens situation. De förändringar som föreslås utgår från att förtydliga kopplingar och stråk främst för kollektivtrafik, gående och cyklist. Utifrån analysen har några förslag på åtgärder studerats för att förbättra situationen:

- Avenyn utformas med tydligare genomgående gångbana för anslutande gator. Engelbrektsgratan som har ett stort bilflöde med signalreglerad korsning är ett undantag.
- Hållplatsen vid Valand ges ökad bredd på både plattform och cykelbana. Möblering styr gående att korsa cykelbanan och minskar den barriäreffekt som dagens trafiklösning skapar.
- Kioskerna i Vasagatans parkstråk bör rivas eller flyttas närmare körbanan för att ge plats för det viktiga gång- och cykelstråket i gatumitt.
- Tillåt cykling mot enkelriktad biltrafik på Kristinelundsgatan med station för Styr och ställ trafik utreds.
- Dubbelriktad cykelbana längs Engelbrektsgratan södra sida, ett bilkörfält slopas mellan Arkivgatan och Avenyn.
- Söder om Engelbrektsgratan tas angöringsgatan vid Hotel Park Avenue bort och ersätts av minskad angöring längs gatans kantsten.
- I Avenyns södra del slopas vattenspelet i gatumitt och gatan smalnas av för generösare gångytor. Busshållplatserna är fortsatt stopphållplatser men flyttas till nya lägen. Cykling fortsatt i blandtrafik. Biltrafiken bör därför minskas på sikt.
- Viktor Rydbergsgatan vid Götaplatsen lyfts upp till Götaplatsens nivå. Övergångsställen flyttas i läge med Avenyns gångstråk. Cykelbanor leder förbi Götaplatsen och kopplar också till huvudstråket som via Götaplatsen leder till Fågelsången.
- Biltrafik slopas på Götaplatsen södra sida som därmed blir en bilfri plats för lek och vistelse. Angöringstrafiken leds i utfart från Gösta Rahms gata vid Nya konst mot Viktor Rydbergsgatan på Götaplatsens östra sida och på den västra sidan tillåts infart till angöringen längs Stenhammarsgatan. Biltrafiken på Götaplatsen sker på gåendes villkor och regleras som gågata eller gångfartsområde.